

THE TERMINOLOGY OF THE WEDDING WEAR IN SALAJ

Denisa Maria Tout

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The thesis focuses on the explanation of the meanings present on an existential plan, in the immediate surroundings, such as the rites of passages. Therefore, the nucleus of this existential trilogy is marriage. As its semantic content shows, marriage highlights the essential factors of the changing of human nature – the man as a member of a collective. Throughout time, the romanian traditional life has built its own concepts about the universe and its components.

For example, in Salaj, marriage represents a ritual that includes a great number of persons, and has various stages: the engagement, the preparation, the wedding itself and the final part of the wedding.

In the course of the marriage there are various requisits that have different meanings depending on the participants, and these can be classified in two major ensigns: the proper ensigns (those of the groom and the bride) and the substitutive ensigns (those of other persons). These signs are basically ensigns worn on their exterior but have a powerful interior meaning.

Keywords: semantic content, various requisits, ensigns

0. În ideea de a conserva și promova elementele semantice, etnografice și, mai ales, lingvistice, faptele de limbă specifice graiurilor sălăjene, considerăm necesară inventarierea lexicului pentru a surprinde caracterul unitar și divers al acestei regiuni. În acest sens, ne oprim asupra vestimentației nupțialecare, deși reprezintă o sferă destul de restrânsă, surprinde un număr mare de cuvinte moștenite din limba latină, formate pe teren românesc sau împrumutate din alte limbi. Urmărirea etimologiei termenilor, căutarea sensurilor și a semnificațiilor în recuzita de nuntă tradițională sălăjeană atestă autenticitatea și specificul ariei în discuție.

1. La baza realizării actului comunicării verbale, stă semnul lingvistic – „instrumentul central al actului comunicării verbale și, deopotrivă, un fenomen de natură socială, deținând valoarea de element al unui cod specific, structurat în cadrul unui sistem și prezentându-se ca o unitate funcțională între o formă de natură sonoră și un conținut de natură conceptuală. Funcția primară a semnului lingvistic este cea comunicativă, dar această funcție se definește în mod relațional, așa încît orice semn este instituit ca o relație între cei care îl utilizează și fragmente definibile ale realității extra-lingvistice și extra-semiotice. [...] În calitatea sa de structură binară elementară (formă/conținut, *semnificant/semnificat*), orice semn lingvistic se încadrează într-un ansamblu structurat pe care îl numim sistem lingvistic” (Munteanu, 2005: 202).

1.1. Unitățile lingvistice, de orice natură: foneme, morfeme, semanteme, lexeme, sintagme, enunțuri sunt complexe, iar înțelegerea acestora se conturează funcțional și relațional, prin rolurile pe care le dețin fiecare în cadrul comunicării verbale. Astfel, „o teorie semantică referențială nu poate epuiza problema semnificației, deoarece expresiile lingvistice au, în afara *designației* lor, și un *conținut* sau un *sens*” (Oltean, 2006: 23).

1.2. Al treilea termen de factură extralingvistică – obiectul desemnat sau referința, deține și el un loc central în derularea actului comunicării verbale.

1.3. Explicarea sensurilor și a semnificațiilor trebuie căutată în planul existențial, al realității imediate, cum ar fi cadrul riturilor de trecere. Astfel, nucleul trilogiei existențiale îl reprezintă nunta.

Prin însuși conținutul său semantic, nunta evidențiază factorii esențiali ai schimbărilor naturii umane – omul ca membru al unei colectivități. De-a lungul timpului, viața tradițională românească și-a construit propriile concepții despre univers și elementele sale componente.

2. De pildă, în județul Sălaj nunta reprezintă un ritual care antrenează un număr mare de persoane, iar derularea acesteia surprinde mai multe etape: logodna, pregătirea, înfăptuirea și încheierea căsătoriei. Cu privire la acestea, Augustin Mocanu, în articolul „Perechea folclorică a mirilor” apărut într-un supliment al revistei *Caiete Silvane*, consideră că „nunta este un spectacol public, complex: ritualic, ceremonial și artistic deopotrivă, cu caracter solemn și sărbătoresc, închinat căsătoriei ca eveniment unic și de mare însemnătate în viața fiecărui individ [...]. Ea îndeplinește funcția de a marca trecerea tinerilor de la starea de viață separată ca fecior holtei și fată mare, la o nouă stare, cea de

soț și soție. Căsătoria trebuie văzută ca un proces care se dezvoltă în trei timpi: *separația* (cunoașterea tinerilor între ei, apropierea lor, prietenia, dragostea, pețitul și credința sau logodna), *trecerea propriu-zisă* (căsătoria civilă, cea religioasă și nunta, care împreună duc la schimbarea statutului civil al celor doi tineri) și *integrarea în noua stare* (stabilirea unor noi relații de rudenie prin încuscrirea dintre familiile celor doi tineri, prin relația de nănașie, prin intrarea noii familii în cadrul colectivității celei mari a satului etc.)” (Mocanu, 2012: 4).

2.1. Un rol important în pregătirea și încheierea căsătoriilor îl dețineau bătrânii familiilor și părinții tinerilor. În cultura populară, proverbul „Așchia nu zboară departe de trunchi” era esențială.

2.2. În articolul „Sensuri și semnificații în recuzita tradițională de nuntă din Transilvania”, autoarele Jana Negoită și Ioana Armășescu remarcă: „momentele specifice – desprinderea tinerilor din grupul de fete și feciori, pregătirea pentru noua stare, integrarea în rîndul oamenilor căsătoriți – sunt subliniate în desfășurarea lor de prezența unor elemente de recuzită cu valoare de marcă” (Negoită și Armășescu, 1978: 419).

2.3. Înainte ca tinerii să officieze logodna, ulterior căsătoria, părinții viitorului mire însoțiți de o rudă mai apropiată, de un fecior prieten – considerați martori, se prezintă la părinții fetei să o ceară, să se târguiască, să se înțeleagă, să decidă, să-i sfătuiască pe tineri și să discute cum vor încheia căsătoria. Odată ajunși la o înțelegere, înseamnă că au făcut târgul. Dacă în concepția tradițională fata trebuia târguită, negociată – cu sensul de a fi încredințată de părinți și acceptată de familia mirelui, în prezent, referința se schimbă, ea suferă o transpunere. În acest sens, verbele a târgui și a negocia fac trimitere la mărfuri și animale asupra cărora se stabilește un preț.

2.4. Nunta propriu-zisă se făcea joia și vinerea. Se obișnuia să se realizeze luna și marțea sau miercurea și joia – în niciun caz sâmbăta și duminica. Ultimele două zile ale săptămânii și-au schimbat cu timpul, atât sensul, cât și referința. Contrar gândirii străvechi, actualmente nunțile de bun augur se realizează sâmbăta și duminica.

3. În derularea căsătoriei, există elemente de recuzită care au valențe diferite în funcție de participanții la ceremonial și care se pot clasifica în două categorii de însemne: „însemne proprii” (atribuite mirelui și mireasei) și „însemne substitutive” (desemnate altor persoane). Aceste semne sunt de fapt „însemne” purtate în exterior, dar cu puternică semnificație interioară. „Există așadar două aspecte ale semnificației: *aspectul interior*,

constînd în ceea ce există în mintea noastră, și *aspectul exterior*, determinat de ceea ce există în lumea reală” (Oltean, 2006: 24).

3.1. „Însemnele proprii”, definatorii pentru miri, se regăsesc în cadrul ceremoniei nupțiale prin veșminte, fiindcă acestea stabilesc ierarhia actanților unei căsătorii. Astfel, în urma cercetării terminologice, „cel mai vechi strat terminologic îl constituie termenul *veșmînt* (lat. *vestimentum*), care face parte dintre elementele latine moștenite în toate limbile romanice cu sensul «haină de deasupra»” (Mihail, 1978: 39).

3.1.1. *Veșmântul* miresei din Transilvania este recunoscut prin „costumul local tradițional, cu atributul specific al cununii. Piesa cunoaște diferite variante ca aspect și material, de la formele cele mai simple (coroniță împletită din flori de grădină) până la cele mai complicate (structuri în alcătuirea cărora intră metal, oglinzi, mărgelile, pene, flori etc.)” (Negoiță și Armășescu, 1978: 419).

3.1.1.1. Dacă în unele localități sălăjene, „mireasa era îmbrăcată în spăcel cu cliinți și zadie albă cu dantelă, poale cu cliinț, mărgelile la gât, ciucuri din mătasă colorată roșu, alb, albastru, verde trecuți prin fața murunii peste părul miresei, iar joljul, încrucișat după cap, trecut pe subsiori și legat la brâu în față. «Pânzătura» era formată din mărgelile multe, ciucuri” (Borca, 2010: 56); în alte zone ale județului, costumul miresei era alcătuit din două zadii– semnul cuplului și, peste bărbie, o năframă neagră cu ciucuri, simbolistica acesteia ar fi semn al tăcerii în fața bărbatului. Sensul termenului *năframă / batic* a trecut de la simbolul tăcerii la semnul femeii măritate. De pildă, în satul Cheud, mireasa „era îmbrăcată în rochie albă și purta și zadie de mătase albă, lungă. Pe cap avea struțul de flori. După cununie nu mai avea voie să poarte flori în păr ci numai năframă” (Timoc, 2010: 45).

3.1.1.2. Lexicul vestimentației nupțiale, care rezultă din portretul miresei, e reprezentat aici de termenii *spăcel, poale, ciucuri, năframă / batic* și *zadie* pe care Zamfira Mihail îi explică în lucrarea *Terminologia portului popular românesc în perspectivă etnolingvistică comparată sud-est europeană*.

3.1.1.3. Astfel, etimologia termenului *spăcel* derivă din „*spate + suf. -ic-el*. Considerăm că *spate*, în cazul de față, înseamnă «partea (împodobită) din spate a cămășii, platca», deci numele piesei ar proveni de la numele unui detaliu al ei” (Mihail, 1978: 56).

3.1.1.4. Cuvântul *poale* reprezintă forma de plural a substantivului *poală* care provine din slavul *pola* și denumește „partea de jos a unui veșmânt la femeie, a unei cămăși

țărănești sau a unor obiecte de îmbrăcăminte, încheiate în față, respectiv „partea de la talie în jos, de obicei mai largă”.

3.1.1.5. În privința etimologiei termenului *ciucuri*, acesta „este scr. *učkur*, (cu metateză) *čukur*, «brîul pantalonilor», la rîndul său de origine tc., care se regăsește și în bg. *učkur*, «brîu», alb. *ushkur* «brîu» [...] La nivelul limbii *ciucuri* este sinonim cu *ciucure*, - i «fire care atîrnă», dar în vorbire cei doi termeni nu intră în concurență pentru că sunt folosiți în zone diferite” (Mihail, 1978: 78).

3.1.1.6. *Năframa* „e atestată din a doua jumătate a sec. al XVII-lea și a însemnat dintotdeauna și «învelitoare pentru cap» [...] Din lb. literară *năframă* a pătruns în Trans. De altfel și sensul termenului indică o arie laterală, secundară, în Trans., deoarece obiectul denumit astfel este procurat mai ales din comerț” (Mihail, 1978: 143). Forma termenului *năframă* derivă din *maramă* prin disimilare $m - m > n - m$, denumind „o bucată pătrată de țesătură, îndoită pe diagonală. În cazul lui *batic*, acesta „tinde să înlocuiască pe *bariz*, care are același sens și aceeași evoluție semantică. Fr. *batik* «pînză sau mătase colorată printr-un procedeu special», intrat în lb. rom. în ultimii 50 ani [...] indică numai sensul de «țesătură»” (Mihail, 1978: 149).

3.1.1.7. „În cazul termenului *zadie*, folosit în Bucov. și nordul Trans. este posibil să avem de-a face cu o evoluție semantică de la denumirea țesăturii, din care se confecționau atît piesa de îmbrăcăminte de la brîu în jos, cît și învelitoare pentru cap” (Mihail, 1978: 145). Interesantă de urmărit e etimologia cuvîntului *zadie* care, de-a lungul timpului, a fost discutată și combătută de specialiști. În acest sens, N. Drăganu consideră că *zadie* provine din elementul slav *zaděti* cu sensul de „bucată de țesătură care se poartă dinapoi”, iar termenul românesc derivă din ucr. *zadi* și înseamnă „dindărăt, la spate”. „Această etimologie este indicată de CADE, DM. E. Petrovici, într-un studiu care se ocupă de termeni v. sl. perpetuați în vorbire, consideră pe *zadie* continuator al unui «daco-slav **zadña*; grupul $d + n$ fiind inuzitat în rom. a fost redus la $d + i$ » (Petrovici, Vestiges 480). Argumentul cu care a fost combătută etimologia ucr. a termenului dr. a fost aria de răspîndire a cuvîntului *zadie*. [...] Dezvoltările semantice în aria românească în care s-ar fi putut presupune influența ucr. directă arată că vorbitorii români nu au făcut nici o legătură cu sensul etimologic. Sensul cel mai răspîndit astăzi este «șorț», «tablier de devanț»” (Mihail, 1978: 88).

3.1.1.8. Piesa indispensabilă vestimentației rămîne cununa de *sasău* (termen de origine maghiară, derivat din *szászország* și înseamnă „papură”, „nufăr”) care era

confectionată de mai multe fete îndrumate de sora de mireasă care nu e sora miresei, ci referentul e, de fapt, o prietenă sau rudă apropiată și era împodobită cu mărgelile de stol, de obicei oferite de mireasă. În câteva zone, inclusiv în județul Sălaj, cununei îi era alăturată o țesătură numită șovon cu denotațiile: pânză, cârpă, jolj, bogasiu, pânzătură care învăluie mireasa în totalitate. De pildă, în localitățile Marin și Peceiu, „în trecut, mireasa avea pe cap o «pânzătură» - jolj alb cu dungă neagră, care se punea pe cap, se încrucișa la ceafă apoi și se aduce, pe subsiori și se lega la brâu, în față. În față, mireasa era legată cu un batic negru peste bărbie care îi acoperea tot pieptul. Acest batic se lega în spate la ceafă. Cununa de sasău, înaltă de 3 degete, se punea peste joljul alb” (Borca, 2010: 55).

3.1.1.9. Din seria elementelor ce sugerează țesătura, selectăm termenii *cârpă* și *pânzătură*. Primul cuvânt, *cârpă* (<v. sl. *karpa*, răspândit în toate limbile slave și în cele sud-est europene, BEW) a dezvoltat în lb. rom., de la sensul «bucată de pânză», un sens secundar «învelitoare de cap mare de iarnă» sau «învelitoare de vară» atestat în Ban. [...] Denumirea generică *pânzătură* (<*pânzet* cu schimbarea accentului) este folosită în estul și nordul țării [...]. Caracteristicile specifice nu sînt precizate prin acest termen, care denumește o bucată de țesătură din orice material, folosită pentru acoperit capul” (Mihail, 1978: 144).

3.1.2. Mirele purta un costum, o cămașă de mire (cusută de mireasă) și care era însoțită de un alt însemn caracteristic, floarea, cunoscută prin denumirile: pana, struțul, vîștra, prinsă la clop.

„Găteala mirelui, ca a oricărui fecior din sat, era următoarea: în cap avea un clop de păr, de jur-împrejurul primei din clop avea bumbuște și o pană de vidră în partea din față a clopului, care era îndoită până la prima dinapoi. Mai avea și o pană de păun în clop” (Borca, 2010: 56). Costumul mirelui era completat de o panglică tricoloră purtată peste umărul drept în timpul derulării ceremonialului.

3.1.2.1. Vestimentația nupțială a mirelui cuprinde termenii *costum*, *cămașă*, *clop*.

Astfel, „termenul folosit în mod obișnuit de specialiști pentru a denumi «ansamblul de piese pe care le poartă un om pentru a-și acoperi trupul» este cel de costum” (Mihail, 1978: 39). Cuvântul este un neologism care desemnează totalitatea pieselor pe care individul le poartă la diverse evenimente sociale.

3.1.2.1.1. „Impunerea termenului *costum* în grai face parte din procesul general de pătrundere a neologismelor. [...] Cămașa este continuatoarea celor mai vechi forme de costum pentru protejarea corpului. Cămașa românească este o piesă de port confectionată

din pânză (de cânepă, in, bumbac sau borangic), purtată direct pe piele, a cărei lungime și ornamentație au fost variabile în timp și în spațiu. Cămașa a fost socotită totdeauna ca cea mai importantă piesă a costumului” (Mihail, 1978: 45).

Prin însăși originea latină (< lat. *camisia*), termenul își conservă autenticitatea. Astfel, în grai, sensul propriu al termenului *cămașă* va rămâne acela de piesă vestimentară confecționată din pânză fie aceasta lungă sau scurtă.

3.1.2.2. „Cămașa ornamentată a început să fie denumită, mai ales de către orășeni, din nevoia de specializare, dar și pentru a indica funcția sa simbolică, *cămașă națională*” (Mihail, 1978: 50).

3.1.2.3. „În Trans., se folosește termenul *clop, colop* pentru denumirea modelului cu borul îngust, care a fost introdus pe la sfârșitul sec. al XVIII-lea. [...] Este cea mai apropiată formă de etimonul magh. *kalap* (probabil, la rîndul său, împrumutat din tc. *qalpag* sau germ. *klapphut*)” (Mihail, 1978: 139).

3.2. A doua categorie, a „însemnelor substitutive”, se centrează în jurul recuzitei celorlalți participanți la desfășurarea căsătoriei. Astfel, în ajunul nunții, la casa mirelui avea loc *șiratăul* (termen provenit din magh. *siratō*, însemnând „petrecerea din ajunul cununiei”), iar tinerii necăsătoriți care vor participa la nuntă a doua zi se strâng la danț (cu sensul „dans”). În același timp, la casa nașilor, se coase și laslăul sau zaslăul cum era numit în localitățile Marin și Peceiu, adică steagul nunții.

3.2.1. În general, acesta era compus dintr-o zadie de fecior, o năframă de fată, cu două batiste cusute de mireasă, la care se alătură frunze de sasău și flori din hârtie creponată și care se fixează pe furca fetei ce servește coadă de steag. „Alcătuirea și înfățișarea sa se schimbă de la zonă la zonă, în funcție de tradițiile locale și de gradul menținerii acestora, dar componentele și semnificațiile implicite se regăsesc peste tot. Din punct de vedere morfologic, steagul de nuntă din Transilvania se compune dintr-un suport pe care sînt fixate diferite piese textile (năfrămi, batiste, panglici, bete, voal de mireasă), ramuri verzi, flori, clopoței. Suportul material propriu-zis poate fi: o furcă de tors (Tîrnave, Mureș), o bîță ciobănească (Alba) sau «botă de fecior» (Cluj, Mureș), ca și orice altfel de tijă de lemn (Bistrița-Năsăud, Oaș, Bihor, Făgăraș, Sălaj etc.). Elementele textile adiacente se înscriu cu precădere în sfera portului femeiesc” (Negoiță și Armășescu, 1978: 421).

3.2.1.1. Dacă în Meseșenii de Sus și Șeredei, județul Sălaj, „laslăul se confecționează din chescheneauă (baticuri) mari de păr, avînd pe margine chescheneauă (baticuri) mici cu

flori, prinzându-se de acestea o cunună de sasău” (Borca, 2010: 55), în localitățile din județul Maramureș, pe o botă de lemn sunt cusute pânzături de păr, batiste, cipce desemnând panglici, clopoței, spice de grâu, tidru etc.

3.2.1.2. Pentru a anticipa atmosfera de sărbătoare, în vârful furcii se atașa un zurgălău și se urmau jocurile steagului. În ziua nunții, laslăul era purtat de fratele de mire / de stegar, călare în fruntea alaiului. Rolul acestuia era de a anunța apropierea cetei de nuntă la casa miresei, biserică și la locul petrecerii. În esență, steagul rămâne elementul de recuzită cu cele mai vaste valențe semantice.

3.2.1.3. La o privire de ansamblu, steagul cetei de feciori cu steagul de nuntă permite stabilirea semnificației acestuia. Atât steagul nunții, cât și cel al cetei se poate sustrage și răscumpăra. Steagul de nuntă îi este încredințat de nași stegarului, la fel cum steagul cetei este înmănat de gazdă. „Steagul cetei – simbol al voiniciei – își transferă atributele în cadrul nunții, devenind prin aceasta un suprasemn, substituit al mirelui” (Negoiță și Armășescu, 1978: 422).

3.2.1.4. În unele zone steagul, printr-un transfer de sens, e înlocuit de furca de tors care face trimitere la funcția sa intrinsecă, simbolizând una din obligațiile esențiale ale femeii – torsul.

Astfel, același fenomen apare printr-un transfer invers de relații: suportul material de lemn al steagului devine furca de tors a femeii. Din categoria elementelor de recuzită, steagul indică o chintesență de sensuri și simboluri, regăsit în Transilvania.

3.2.2. Termenul *chescheneauă*, element prezent în confecționarea steagului la nunțile sălăjene, cu varianta *chișchineu* își are originea în magh. *keszkenő* și este folosit cu sensul de „acoperământ pentru cap”. „*Chișchineu* denumește astăzi un ștergar mare de pânză, cu alesături, folosit pentru învelitul capului” (Mihail, 1978: 143).

3.2.3. În Sălaj apare o piesă de excepție reprezentată de zadia de bărbat, având semnificație primară, preluată din portul femeiesc. În aceeași categorie a însemnelor substitutive sunt incluse și botele cu petale, respectiv botele de chemători.

3.2.4. Un alt element de recuzită din sfera nunții tradiționale este zestea. Carul miresei este alcătuit din: lipideauă, adică „cearșafuri cusute”, țoale cu sensul „haine”, perne legate cu funie.

Zestrea cuprinde și două, trei perechi de boi împodobiți cu șterguri cu referire la „prosoape” în coarne, cu verdeață de brad sau potoraș și hârtie colorată. Sensul zestrei

trece din cadrul exterior în planul interior, făcând aluzie la starea materială a miresei, respectiv la hărnicia acesteia.

3.2.4.1. După cum remarcă autoarele articolului „Sensuri și semnificații în recuzita tradițională de nuntă din Transilvania”, analiza contextuală a fenomenului permite încadrarea acestei categorii funcționale în sfera supersemnelor, cu semnificații practice, economice și simbolice.

Totodată considerăm întemeiată includerea sa în grupa semnelor substitutive, comune pentru mire și mireasă, ca simbol al întemeierii noii familii” (Negoiță și Armășescu, 1978: 423).

3.2.5. Însemnul trecerii de la fecioară la nevestă se conturează după săvârșirea ceremonialului, când miresei i se ia de pe cap cununa însoțită de accesorii, respectiv se iau coardele spre a le despleti.

Pentru realizarea acestui ritual este aleasă o fetiță care-i va desface prima din împletitură, urmată de nașa care o despletește în totalitate și o va împleti ca mireasă. Coardele vor fi aranjate în jurul unui băț numit haitău și fixat în vârful capului. În acest mod i se va face pupul sau concitul, iar capul i se va acoperi cu o năframă pregătită de nașe. Acest moment al învelirii tinerei semnifică trecerea la un alt statut social. În același timp, este desfăcut și steagul de nuntă, a cărui tijă de lemn primește atribute noi.

3.2.5.1. De altfel, în satul Cheud din județul Sălaj, „mireasa nu-și lua singură bațul de pe cap. Se credea că dacă bațul era luat de un băiat și gândul miresei era la prima naștere, primul născut era băiat.

3.2.5.2. Etimologic, termenii *pupul* și *conciul* provin din limba maghiară. Primul cuvânt îl are la bază pe *pūp*, iar ultimul pe *konty*, pentru a indica modul de aranjare a părului.

3.2.5.2.1. Când mireasa își schimba îmbrăcămintea, avea loc «conciolitul».

«Conciolitul» constă din împletirea părului în două cozi de către nănașă, pe care le învârtea pe lângă o bucată de lemn, anume cioplită și vârată în părul din creștetul capului. Îi dădea forma unui colăcel. Acest moment însemna trecerea în rândul nevestelor. Simbolul fetei era coada lăsată pe spate, și al nevestei, concitul și năframa” (Timoc, 2010: 68).

4. Analiza comparativ-semantică a recuzitei specifice nunții orientează privirea asupra orizontului larg pe care le străbat faptele de cultură populară, care conturează polivalența și polisemantismul acestora. „Descifrarea semnificațiilor ascunse ale

manifestărilor exterioare conduce la concluzia persistenței în conștiința oamenilor a sensurilor simbolice străvechi, conservate la nivelul contemporan în latura lor spectaculară” (Negoiță și Armășescu, 1978: 424).

5. De altfel, din punct de vedere lexical, putem observa că în graiurile vorbite în județul Sălaj predomină cuvintele de origine latină, urmate de cele împrumutate din limba maghiară și slavă, fapt ce dezvăluie prezența acestor popoare pe teritoriul sălăjean.

6. În concluzie, considerăm că faptele de limbă surprinse, prezentarea etimologiei termenilor vestimentari nupțiali și explicarea sensurilor, respectiv a semnificațiilor acestora au contribuit la conturarea caracterului unitar și, în același timp divers, al graiurilor sălăjene.

Bibliografie

Volume

1. Borca, Irimia și Mărioara Borca (2010). *Nunta tradițională românească din Țara Silvaniei și Țara Codrului*, Zalău, Editura Caiete Silvane, 230 p.
2. Mihail, Zamfira (1978). *Terminologia portului popular românesc în perspectivă etnolingvistică comparată sud-est europeană*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 253 p.
3. Munteanu, Eugen (2005). *Introducere în lingvistică*, Iași, Editura Polirom, 340 p.
4. Oltean, Ștefan (2006). *Introducere în semantica referențială*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 222 p.
5. Timoc, Crenguța (2010). *Obiceiuri de nuntă de pe Valea Someșului*, Zalău, Editura Caiete Silvane, 102 p.

Articole

6. Mocanu, Augustin (2012). „Perechea folclorică a mirilor” în *Satul sălăjean*. Supliment al revistei *Caiete Silvane*, Zalău, pp. 4–10
7. Negoiță, Jana și Ioana Armășescu (1978). „Sensuri și semnificații în recuzita tradițională de nuntă din Transilvania” în revista *Acta mvsei Porolissensis* (II), Zalău, pp. 419-424

Surse lexicografice

Ciorănescu, Alexandru (2002). *Dicționarul etimologic al limbii române*, Ediție îngrijită și traducere din limba spaniolă, de Tudora Șandru Mehedinți și Magdalena Popescu Marin, București, Editura Saeculum I. O., 1055 p.

Surse electronice

<http://ro.wikipedia.org/wiki/Semantic%C4%83> (consultat în 3 mai 2015)

<http://dexonline.ro/lexem/semantic%C4%83/118546> (consultat în 3 mai 2015)

<http://maramuresland.weebly.com/cusutul-steagului.html> (consultat în 8 mai 2016)